। न्यायांभोनिधिश्रीमद्विजयानंदसूरिपादपद्मेभ्यो नमः ।

जैनरत्न–व्याख्यानवाचस्पति–श्रीमल्लब्धिविजयविरचिता

मेरुत्रयोदशीकथा.

ईडरनगर–वास्तव्य श्रेष्ठिवर्य्य–प्राग्वाटज्ञातीय–संघवी–मणिलाल वीरचंद्र–द्रव्यसाहाय्येन

प्रकाशयित्री—श्रीजैनआत्मानंदसभा–भावनगर.

इदं पुस्तकं गांधी–वल्लभदास–त्रिभुवनदास सेक्रेटरी आत्मानंद सभा भावनगर–इत्यनेन प्रकाशितम् ।

वीरसंवत् २४४२. आत्म संवत् २०. विक्रम संवत् १९७२.

आनंद मुद्रालयाधिपतिना शाह लल्लूभात्मजेन गुलाबचंद्रेण मुद्रितम्.

१८८८

Scanned by CamScanner

समालोचयन्तु सद्गुणगणरंजितमानसाः

असौ मेरुत्रयोदशीकथानकाभिधो ग्रन्थो महता प्रयासेन त्रिभुवननिवासिसकलभव्यकजविकासनचित्रभानवो मिथ्यात्वतमस्सान्द्रे ज्ञानचक्षुर्विरहेण बंभ्रम्यमाणानां लुम्पकमतीनामुद्धरणबद्धकक्षा न्यायांभोनिधि–श्रीमद्विजयानंदसूरीश्वरा अभूवन्। तेषां पट्टे शुद्धमार्गप्रवर्तका आधुनिकाविर्भूतानां कुमतगजानां विदारणकेसरिणः तपागच्छगगनार्काः यद्गुणमकरंदग्रहणरसिकैर्मुनिपुङ्गवैः संसेवितचरणकजा निरीहाः श्रीमद्विजयकमलसूरीश्वराः विराजन्ते। तेषां स्फाटिकवन्निर्मलमानससरसि हंसीयमानैरतिप्रौढवक्तृत्वशक्तिरंजितमानसैरीडरनिवासिश्रीचतुर्विधसंघैरत्याग्रहेण दत्तजैनरत्नव्याख्यानवाचस्पतिनामकबिरुदविभूषकैर्मुनिवर्यश्रीमल्लब्धिविजयैरनेकसाधुगुणालंकृतमुनिवर्य्यश्रीमन्मानविजयानां प्रेरणया सकलभव्यजनोपकाराय च पूर्वं गद्यरूपेण संक्षिप्ततया तर्कफक्किका–यशोधरचरित्र–श्रीपालचरित्रटीका–गौतमीयकाव्यटीका–अष्टाह्निकव्याख्यान–चातुर्मासिकव्याख्यानादिग्रथितग्रंथैर्मुनिवर्यश्रीमत्–क्षमाकल्याणैर्ग्रथितो वेविद्यते। तदाधारेण च पद्यरूपेणसार्द्धद्विशतपरिमितो सरलरीत्या संदब्धः परंतु प्रसंगोपलब्धानित्याशरणसंसारैकत्वान्यत्वाशुच्यश्रवसंवरनिर्जरालोकबोधिधर्मकथकार्हन्द्वादशभावनारूपविषयेन पूरितोऽस्त्यत एवात्युपकारको भावीति मन्ये।

लेखक–जैनरत्नव्याख्यानवाचस्पति-मुनिवर्य्य-श्री मल्लब्धिविजयचरणोपासक-मुनि-गंभीरविजयः।

श्रीविजयानन्दसूरिपादपद्मेभ्यो नमः ।

श्रीमेरुत्रयोदशीकथा.

नाभेयाय नमस्तस्मै विघ्ननाशकराय यम् । नत्वा निर्विघ्नकल्याणा जग्मुर्मुक्तिपदं जनाः ॥ १ ॥ श्रीचिन्तामणिपार्श्वेत-मोडरस्थं नमाम्यहम् । यस्य दर्शनमात्रेण मर्त्योऽप्यमरतां व्रजेत् ॥ २ ॥ तीर्थस्यास्य प्रणेत्रे मे श्रीवीराय नमो नमः । यदाज्ञां हृदये कृत्वा विघ्नपारङ्गतानके ॥ ३ ॥ कथा मेरुत्रयोदश्या भव्यानां सुखहेतवे । लिख्यते पद्यरूपेयं पूर्वगद्यानुसारतः ॥ ४ ॥ माघकृष्णत्रयोदश्या माहात्म्यं वर्णितं यथा । श्रीवीरैर्गौतमाग्रे तदस्माभिरपि लिख्यते ॥ ५ ॥ श्रीनाभेयाजितप्रभ्वोरन्तरे गृहिधर्मयुक् । अनन्तवीर्यराजाभूदयोध्यायां सुखाकरः ॥ ६ ॥ हस्त्यश्वरथपत्तीनां नायकः सुखदायकः । स्त्रीणां पञ्चशती जज्ञे तस्य रूपमनोहृताम् ॥ ७ ॥ तासु प्रियमती नाम्ना पट्टराज्ञी बभावति । तारास्वन्तर्गतश्चन्द्रो यथाकाशे तथा गृहे ॥ ८ ॥ तस्य धनञ्जयो नाम मन्त्री बुद्धिविशारदः । नीतिरीतिषु विज्ञोऽस्ति राजकार्येषु दत्तदृग् ॥ ९ ॥ सर्वथास्ति सुखी राजा परं सूनो-

॥ १ ॥

रभावतः । दुःखिनं मन्यते स स्वं सुताऽभावे कुतः सुखम् ? ॥ १० ॥ शुशोच स कथं भावी विना पुत्रं प्रजागणः । मयि पर-
गतिं प्राप्ते को धाताऽस्य भविष्यति? ॥ ११ ॥ पश्चादचिन्तयद् राजा सर्वं धर्मप्रभावतः । भव्यं भवति भव्यानां तत्तं कुर्व्वे
निरन्तरम् ॥ १२ ॥ देवपूजा गुरूपास्तिः स्वाध्यायः संयमस्तपः । क्रियते भक्तियुक्तेन तेन पुत्रफलेच्छया ॥ १३ ॥ तस्मिन्नव-
सरे कोऽपि कोणकाह्वो महामुनिः । पट्टराज्ञीगृहे प्राप्तः प्रासुकाहारहेतवे ॥ १४ ॥ नत्वा तञ्च नृपो राज्ञी पुत्रप्रश्नं प्रचक्रतुः ।
नाथाऽऽवयोः सुतो नास्ति भावी किं सोऽथवा नहि? ॥ १५ ॥ उक्तवान् स मुनिर्धन्यो युज्यते गुणिनां नहि । ज्योतिष्कादि
निमित्तं तु वदितुं परमर्षिणाम् ॥ १६ ॥ अत्यन्तं प्रार्थितः सन्सोऽभाषिष्ट मुनिपुङ्गवः । दयां कृत्वा दयालुर्वा पङ्गुः पुत्रो भवि-
ष्यति ॥ १७ ॥ आहारं स गृहीत्वागाच्चतस्ताभ्यां विचारितम् । अपुत्रात्पुत्रकः पङ्गुरपि भाव्यतिसौख्यकृत् ॥ १८ ॥ अत्रा-
न्तरे गर्भविवर्द्धिताङ्गा राज्ञी बभूवाऽऽहितधर्मरङ्गा । तयाथ पूर्णे समये प्रसूतः पद्भ्यां विहीनस्तनुजोऽतिदीनः ॥१९॥ जात-
हर्षेण राज्ञाऽस्य महान् जन्मोत्सवः कृतः । भोजयित्वा कुटुम्बं स्वं तद्दिनाद् द्वादशेऽहनि ॥२०॥ नाम्ना पिङ्गलरायोऽस्तु स्वजना-
नां समक्षतः । इत्युक्त्वा कृतसत्कारान् स्वजनान् विससर्ज सः ॥ २१ ॥ युग्मम् । पिता ररक्ष तं यत्नादन्तःपुरे हि पिङ्गलम् ।
लोकाः पृच्छन्ति तद्बीजं कल्पितं स तदावदत् ॥२२॥ रूपेण जितकन्दर्पः कुमारोऽस्ति महामनाः । बिभेमि दृष्टिदोषाद्धो न प्रादुष्क्रियते
ततः ॥२३॥ सर्वस्मिन्नगरे तेन कथनेनातिविस्तृता । किंवदन्ती कुमारोयमतिरूपाशिरोमणिः ॥२४॥ क्रमेण वद्धधे सूनू राज्ञी
नृपमनोरथैः । यथा फलप्रदो वृक्षो विहगानां मनोरथैः ॥ २५ ॥ अयोध्यातस्तदा दूरे सपादशतयोजने । देशो ॥ २ ॥

॥ ३ ॥ मलयनामास्ति तत्र ब्रह्मपुरं पुरम् ॥ २६ ॥ तत्र काश्यपगोत्रीयो राजा शतरथोऽभवत् । इन्दुमत्यभवत्तस्य पट्टराज्ञी मनोहरा
॥ २७ ॥ तत्कुक्षिसंभवा नाम्नाऽतिगुणा गुणसुन्दरी । जाताऽतिशयलावण्या सौभाग्यस्य निकेतनम् ॥ २८ ॥ पित्रोरातिप्रिया
सा यदन्यसूनोरभावतः । वरयोग्यां पिता दृष्ट्वा विवाहचिन्तनं व्यधात् ॥ २९ ॥ अयोग्या मिलिताः सर्वे वराश्चिन्तां तदाकरोत्
किं कर्त्तव्यं मया हाहा ! पुत्रिकायाः कृतेधुना ॥ ३० ॥ तदा नगरवास्तव्याः शकटानि क्रयाणकैः । भृत्वा व्यापारिणश्चेलु-
र्नानादेशान्तरं प्रति ॥ ३१ ॥ राजा बभाण लोकान्वो यदि योग्यो वरो मिलेत् । सम्बन्धस्तु तदा कार्य्यस्तथेति प्रतिपेदिरे
॥ ३२ ॥ भ्रमद्भिस्तैस्तु संप्रापेऽयोध्या नाम्ना महापुरी । क्रयाणकानि विक्रीय महद् द्रव्यमजीजनत् ॥ ३३ ॥ तत्रत्यान्यन्य-
वस्तूनि लात्वा गमनतत्पराः । जाता यदा स्मृतं राज्ञः सम्मान्यं वचनं तदा ॥ ३४ ॥ किंवदन्त्या श्रुतो यत्रै राजपुत्रोऽति-
रूपभाक् । अत्रत्योऽस्तीति दातव्या तदस्मै गुणसुन्दरी ॥ ३५ ॥ वितन्येति विचारन्ते ययू राजसभान्तरम् । ददुः पिङ्गलरा-
याय स्वस्वामिशुभपुत्रिकाम् ॥ ३६ ॥ शुल्कादिकं विमुच्याथ राज्ञा सत्कारिता अति । ततस्ते हर्षिताः सन्तश्चेलुः स्वनगरं
प्रति ॥ ३७ ॥ ब्रह्मपुरनरेन्द्रस्य पुरः पप्रथिरे गुणान् । तस्य पिङ्गलरायस्य यथा श्रुत्वा जहर्ष सः ॥ ३८ ॥ विवाहार्हां स
दृष्ट्वा तां प्रेषयामास याञ्चनान् । कुमाराकरणाय स्वान् प्राप्ताऽयोध्यापुरी च तैः ॥ ३९ ॥ प्रोचुरनन्तवीर्यन्ते विवाहसमयोऽ-
धुना । प्रेषयतु भवान् पुत्रं तदर्थं वयमागताः ॥ ४० ॥ श्रुत्वेत्युद्विग्नचित्तः सन् ययावन्तःपुरं नृपः । राज्ञीप्रधानयोरग्रे पृष्ट- ॥ ३ ॥
वान् क्रियते किमु ॥ ४१ ॥ पङ्गुर्नो वर्तते पुत्रः प्रेष्यते स कथं बहिः । कन्यां प्रदास्यते को वा पङ्गवे गुणशालिनीम् ॥४२॥

Scanned by CamScanner

॥ ४ ॥ मन्त्रयित्वा बभाणाथ मन्त्री बुद्धिविशारदः । आहूय सेवकाँस्तान्न कुमारो वर्ततेऽत्र भोः ! ॥ ४३ ॥ योजनद्विशते दूरे मातु-
लस्य गृहेऽस्ति सः । मोहिनी (मुहनी) पत्तने तस्मान्नेदानीं तद्भविष्याति ॥ ४४ ॥ पश्चाद्विज्ञापयिष्यामो विवाहसमयं वयम् ।
श्रुत्वेति जगदुर्हहो ! स्वामिन् ! दूरेऽस्ति तत्पुरम् ॥ ४५ ॥ लग्नं निर्धार्य दातव्यमागन्तव्यं तथा स्वयम् । सेवकानां वचः
श्रुत्वा लग्नं निर्धारितं तदा ॥ ४६ ॥ मासषोडशकान्तरकं लग्नं लात्वा गतास्ततः। सेवका मलयं वृत्तं नृपं सर्वमचीकथन्
॥ ४७ ॥ पश्चादनन्तवीर्योऽपि चिन्तातुरो व्यचारयत् । उपायः कोऽत्र कर्त्तव्यः कालस्य त्वरिता गतिः ॥ ४८ ॥
मन्त्री नृपस्तथा राज्ञी सचिन्ता नैव लेभिरे । उपायान् यावता तावन्मुनिपञ्चशतीयुतः ॥ ४९ ॥
चतुर्ज्ञानधरो नाम्नाऽऽजगाम गाङ्गिलो मुनिः ॥ शुद्धे वने स्थितश्चास्य नगरस्य महामनाः ॥ ५० ॥ वनपालमुखा-
च्छ्रुत्वा ह्यतिहृष्टो नृपोऽजनि । तुष्टिदानं ततो दत्त्वा हस्त्यश्वरथपत्तियुक् ॥ ५१ ॥ महामहोत्सवेनैव मुनिपार्श्वमियाय
सः । वन्दनं मुनये दत्त्वा यथास्थाने स तस्थिवान् ॥ ५२ ॥ (चतुर्भिः कलापकम्) सभ्यानामुपकाराय परोपकृतिकर्मठः ।
मुनिर्मधुरया वाचा प्रारेभे धर्मदेशनाम् ॥ ५३ ॥ चातुर्गतिकसंसारे मानुष्यमतिदुर्लभम् । चिन्तारत्नमिव प्राप्य मूढैर्हा ! हा-
र्यते मुधा ॥ ५४ ॥ देवता विषयासक्ता नारका दुःखविह्वलाः । ज्ञानहीनाश्च तिर्यञ्चो धर्मयोग्या हि मानवाः ॥ ५५ ॥ यस्मि-
न्नस्ति दयावास इन्द्रियदमनं तथा । सत्यवाग् विद्यते तस्मिन् धर्मभावोऽस्ति शाश्वतः ॥५६॥ दया धर्म जनन्यस्ति दया धर्मस्य
पालिका । पुण्यवृद्धिकरी लोके दयैकान्तसुखप्रदा ॥ ५७ ॥ धर्मस्य जननीं हत्वा दयां यो धर्ममिच्छति । स मूर्खस्तु विना ॥ ४ ॥

बीजं सस्यभावं समीहते ॥ ५० ॥ श्रीधर्मस्य दया मूलं रक्षितं सिञ्चितं तथा । वर्द्धितं सुखच्छायाकृत् तथा मोक्षफलप्रदम् ॥ ५९ ॥ यस्य चित्तं दयाशून्यं प्रस्तरं तत्तु प्रोच्यते । नाशाय धर्मरत्नस्य सदैव तस्य तत्परम् ॥ ६० ॥ दयाहीना न शोभन्ते रात्र्यश्चन्द्रं विना यथा । घोरान्धकारमग्नास्ते दुःखिनः स्युः पदे पदे ॥ ६१ ॥ दयां कुर्वन्ति ये लोकाः प्राप्नुवन्ति सुखानि ते । कुष्टादिरोगयुक्ताः स्युर्नरा हिंसाप्रभावतः ॥ ६१ ॥ हिंसावृक्षस्य पुष्पाणि रोगाणि तनुदाहिनी । चिन्ता छाया भवेत्तस्य फलन्तु श्वभ्रयातना ॥ ६३ ॥ विविधान् विषयाँस्त्यक्त्वेन्द्रियाणां दमनं कुरु । दमिते चेन्द्रिये किं भो न प्राप्तं त्वयका भुवि ॥ ६४ ॥ विषये च विषे भेदो यकारेण महान् कृतः । आद्याद्भवे भवे मृत्युः परस्माज्जायते नवा ॥ ६५ ॥ विषयासक्तचित्तैस्तु नरैर्यल्लभ्यते सुखम् । तदनन्तगुणं दुःखं प्राप्यते विषयैर्हि तैः ॥ ६६ ॥ धर्मामृतरसं त्यक्त्वा मूढा विषयजं रसम् । विषं पिबन्ति ये लोके तेषां मृत्युः पदे पदे ॥ ६७ ॥ पाथोभिः सरितां स्याच्चेत् तृप्तिभाक् सागरस्तदा । विषयैः प्राणिनस्तृप्ता भवेयुर्नात्र संशयः ॥ ६८ ॥ अनन्तजन्मजैर्भोगैर्नायं तृप्तो भवेज्जनः । किमेकजन्मजैर्भोगैरयं तृप्तिं गमिष्यति ॥ ६९ ॥ विषयार्थ विमूढात्मा खिद्यतेऽत्र मुहुर्मुहुः । परत्र लभते दुःखं यत्तदन्तो न विद्यते ॥ ७० ॥ विषयामिषलुब्धानां यातनाः स्युरनेकशः । छेदनं भेदनं श्वभ्रे पचनं मरणं तथा ॥ ७१ ॥ त्यजन्तु विषयाँल्लोका! मुक्तिमार्गान्तरायकान् । यदीप्सा मोक्षसौख्यस्य वर्त्तते हृदयेषु वः ॥ ७२ ॥ ये याता यान्ति यास्यन्ति श्रीमतीं पञ्चमीं गतिम् । ते सर्वे विषयाँस्त्यक्त्वा भोगिनोऽधोगतिं गताः ॥ ७३ ॥ सत्यं वाच्यं वचो नित्यं शुभा येन गतिर्भवेत् । असत्यवाचिनो यान्ति वसुवन्नारकीं गतिम् ॥ ७४ ॥ सर्वपापाद्-

॥५॥

Scanned by CamScanner

महत्पापं भवत्यसत्यवादिनाम् । यतोऽन्यपापादल्पः स्यान्नाशोऽसत्याद्विशेषतः ॥ ७५ ॥ स्वर्गं लभेत मोक्षं वा सत्यवाचः प्रभा-
वतः । कालिकाचार्यवल्लोकः सत्ये सर्वं प्रतिष्ठितम् ॥ ७६ ॥ सत्यमेव परं तत्त्वं सत्यं सौख्यकरं नृणाम् । जिह्वाया भूषणं
सत्यं तस्मात् सत्ये मनः कुरुः ॥ ७७ ॥ पूर्वोक्तधर्मकृत्यानि कर्त्तव्यानि सचेतनैः । इहलौकिककार्याणि कुर्वन्ति रासभा अपि
॥ ७८ ॥ अहो ! कष्टमहो ! कष्टं मोहेनान्धीकृतं जगत् । आदीप्ते जीवलोकेत्र म्रियते कथमन्यथा ॥ ७९ ॥ यथात्र मन्यते
बालो लालापानं पिबन् पयः । तथा दुःखमयीमह्यां दुःखं भ्रान्त्या सुखं भवेत् ॥ ८० ॥ बुध्यसे न कथं जीवः संसारे
दुःखदायके । अरघट्टघटीवात्र भ्रामितः पापकर्मभिः ॥ ८१ ॥ कथं त्वं खिद्यसे लोके दृष्ट्वान्यजनसङ्गताम् । लक्ष्मीं कुरु तदा
धर्मं यदि त्वं तां समीहसे ॥८२॥ धर्मः सर्वर्द्धिदो लोके धर्मो मुक्तिफलप्रदः । धर्म एव सखा सत्यस्तस्माद्धर्मं समाचर!॥८३॥
दानशीलतपोभावैश्चतुर्धा धर्म उच्यते । कर्त्तव्यो विधिना लोकैरात्मज्ञानसुखेच्छुभिः ॥ ८४ ॥ अभयाद्धि परं दानं न भूतं न
भविष्यति । तस्मात्तदेव कृत्वा त्वं सदात्र निर्भयो भव ॥ ८५ ॥ तद्दानं द्विविधं प्रोक्तं द्रव्यभावविभेदतः । प्राणदानाद्भवेदाद्यं
ज्ञानदानात्तथेतरत् ॥ ८६ ॥ आद्यादल्पो निरोधः स्यान्मृत्योरन्यात्सदैव च । ज्ञानदानेन तल्लोकान् विहीनान्मृत्युतः कुरु
॥ ८७ ॥ जन्तून् हि म्रियमाणाँस्त्वं रक्षयित्वा सुखी भव । परस्मै यो दिशेत् सौख्यं तेन स्वः क्रियते सुखी ॥ ८८ ॥ ब्रह्म-
चर्यं महल्लोके गीतं श्रीजिनपुङ्गवैः यस्य प्रभावतो लेभेऽनेके मुक्तिपदं परम् ॥ ८९ ॥ शीलमेवोत्तमं वित्तं शीलं पापप्रणाश-
कम् । शीलं सौख्यकरं लोके शीलं दुर्गतिवारकम् ॥ ९० ॥ कर्मेन्धनं तपैः कर्त्तुं पार्य्यते भस्मसात् क्षणात् । तत्तपः कुरुतां

प्राणिन् ! यदीप्सा मोक्षशर्मणः ॥९१॥ तपोजलेन शुध्यन्ति मलिनः प्राणिनोऽपि हि । ज्ञातं दृढप्रहार्य्यत्र तस्मात्तेनापि शुध्यताम् ॥ ९२ ॥ भावनाभिर्भवेद्भावः सुन्दरस्तेन ता वराः । क्रमशो द्वादशाग्रा भो दत्तचित्तैर्निशम्यताम् ॥ ९३ ॥

अथ प्रथमाऽनित्यभावना—

वज्रसारशरीरा ये ते ग्रस्ता कालरक्षसा। येसैवार्त्तशरीराः स्युर्नरास्तेषां तु का कथा ॥९४॥ पयोमग्नौतुवल्लोको विषयं सेवते सदा । उत्क्षिप्त लकुटं नेव मृत्युं पश्यति मूर्खराट् ॥ ९५ ॥ वर्षानदीपयःपूरतरङ्गसदृशं वपुः । वायुहतध्वजेवात्र जीवनं चपलं तथा ॥ ९६ ॥ अब्धिकल्लोललावण्यं यौवनं हस्तिकर्णवत् । क्षणिकाः सर्वसंयोगा वियोगान्तैकलक्षणाः ॥ ९७ ॥ विबुध्याऽनित्यतामेवं सर्वभावेषु सर्वदा । अत्यन्तेष्टवियोगेपि नैव शोच्यं कदाचन ॥ ९८ ॥ वस्तुस्वरूपमूढात्मा नित्यत्वग्रहकारकः । घटमात्रेऽपि भग्नेत्र शोचति हा ! मुहुर्मुहुः ॥ ९९ ॥

अथ द्वितीयाऽशरणभावना—

चक्रीबली हली लोके शक्रादीन्द्रगणस्तथा । सर्वेकालमुखं जग्मुर्न कश्चिच्छरणं ददौ ॥ १०० ॥ कालाग्निदग्धदेहानां मातृपितृ मुखोगणः । उपाये नैव शक्तः स्यात् कालस्य गहना गतिः ॥ १०१ ॥ अहो चटकपोतानि मातृपित्रोः प्रपश्यतोः । पतितानि यथा वह्नौ दह्यन्ते शरणं विना ॥ १०२ ॥ सदा कालकरालाग्नौ तथैव पतिताञ्जनान् । पश्यतां मातृपितॄणां दहति कालवह्निकः ॥ १०३ ॥ मेरुदण्डं तथा जम्बूद्वीपं छत्रं भवेदलम् । कर्त्तुं यस्तीर्थनाथस्स हा ! हा ! कालमुखं गतः ॥ १०४ ॥

||८||

अथ संसारभावना—

ध्रुवं धिक्कारयोग्योऽयं संसारो दुःखदायकः। यस्मिन्मृत्वा वरा देवा प्रयांत्येकेन्द्रियादिषु ॥१०५॥ कदायं नृपतिर्भूत्वा भुङ्क्ते भोगाननेकशः। कदा रङ्को भवेद्योऽपि शटितान्नं लभेत न ॥१०६॥ कदा रोगी कदा भोगी कदा योगी तथैव च। कदाचिच्छोकयुक्तः स्यात् तेन मुक्तः कदा भवेद् ॥१०७॥ यो नृपो वाहनैर्हीनश्चलितुं क्षमते नहि। स एव रासभीभूयातिभारं वहते सदा ॥१०८॥ यत्र माता भवेत्पत्नी पत्नी माता तथैव च। पुत्रः पिता पिता पुत्रो धिगिदं भवनाटकम् ॥१०९॥ संसारनाटके जीवा नृत्यन्ति विविधैर्भवैः। वेषैस्तथा हहा रङ्गमण्डपे नर्त्तका यथा ॥११०॥ पापिनः पापयोगेन पच्यन्ते नारकाग्निषु। छिद्यन्ते च विभिद्यन्ते खिद्यन्ते च पुनः पुनः ॥१११॥ मायाविनोऽपि मृत्वात्र जायन्ते पशवो भुवि। वाह्यन्ते निर्दयैर्लोकैर्मारयित्वा पुनः पुनः ॥११२॥ सहन्ते क्षुत्पिपासादीन्यन्यकष्टान्यनेकशः। तिर्यग्योनौ गता जीवा वर्णयितुं न शक्यते ॥११३॥ मर्त्त्योऽप्यसंख्यकष्टानि मर्त्त्ययोनौ निरन्तरम्। लभते रोगशोकादि जन्ममृत्युजरादिभिः ॥११४॥ देवा देवीवियोगेन महर्द्धिदेवदर्शनात्। प्रत्याख्यानाद्यभावाच्च क्लिश्यन्ते प्रत्यहं हहो! ॥११५॥

अथ एकत्वभावना—

यथा गतोऽत्रैकक एव जीवस्तथैकको गच्छति पारगत्यम्। कृतं यथा कर्म तथैककेन वै भुज्यतेऽन्यो न सहायकः स्यात् ॥११६॥ कटीसूत्रविहीनोऽयं यथायातस्तथैव च। गमिष्यति न संदेहो मोहं मुञ्चसि किं नहि ॥११७॥ यथैक- ||८||

Scanned by CamScanner

॥ ९ ॥ स्योदरे रोगो भवेदत्यन्तदारुणः । भुङ्क्ते स एव दायादो न कोऽपि रोगिणां भवेत् ॥ ११८ ॥ यदर्थं क्लेशकष्टान्यवगण्य द्रव्य-
मर्ज्यते । मृते न तत्कुटुम्बं तत् नरकादौ सहायकृत् ॥ ११९ ॥ मत्वेति स्वकुटुम्बं तच्छरीरं क्षणिकं तथा । सर्वमन्यद्भवेज्जीवा-
त् सहायं धर्ममर्जय ॥ १२० ॥

अथ अन्यत्वभावना—

अयं कायमपि त्यक्त्वा गच्छत्यन्यं भवं भवी । तदन्यं वस्तुव्रातस्य कः सम्बन्धो विचार्यताम् ? ॥१२१॥ तस्माद् गेहादिकं त्यक्त्वा धर्ममेकं समाचर । स एव दुःखनाशाय चेह परभवे मतः ॥ १२२ ॥ सर्वस्माद्विषयादन्यो यथाऽयं विषया इमे । अस्मादन्ये तथाभाव्य समचित्तः सुखीभव ! ॥ १२३ ॥ एवमन्यत्वभावेन वासितान्ताः कदापि न । लेशमात्रमपि शोकं लभन्ते सत्त्वराशयः ॥ १२४ ॥

अथाशुचिभावना—

यथा विष्टागताः लोके पदार्था शुभतोऽशुभाः । तथा कायङ्गता मन्येतः कायमशुचेर्गृहम् ॥ १२५ ॥ बभ्रमुर्यत्र लो-
कानां कमले भ्रमराइव । नेत्राणि चर्मणा हीनं तच्छरीरं घृणास्पदम् ॥ १२६ ॥ भवत्यतोनुमीयेत चर्मणा छादिता हीयं ।
अशुची रक्षिता मूढवञ्चनायैव वेधसा ॥ १२७ ॥ (युग्मम्) । एकैकरोमकूपोपि संख्यरोगैश्च पूरितः । ते सर्वे प्रकटाः स्यु-
श्चेत् तदाऽशुच्या गतं भवेत् ॥ १२८ ॥ सुगन्धयुक्तवस्तूनां निष्ठा विष्टास्ति यत्र भोः ! । कथं शुचिशरीरं तन्मन्यन्ते मूढबुद्धयः ॥ ९ ॥

Scanned by CamScanner

|| १० || || १२९ || चन्दनादिरसो यस्य संसर्गान्मलसाद्भवेत् । तस्मिन्नशुचिके काये रज्यन्ते मूढमानसाः || १३० || सहस्रकुम्भैः कृतशुद्धयोऽपि नान्तः पवित्राः पुरुषा भवन्ति । तज्ज्ञस्तनौ मोहमयीं प्रवृत्तिं त्यक्त्वा निवृत्तिं भजते सुखार्थी || १३१ ||

अथाश्रवभावना—

मनो-वचन-कायाश्च योगाः कर्म शुभाशुभम् । जीवानामाश्रवन्त्येते तेनोक्ता आश्रवा जिनैः || १३२ || मैत्रीभावेन सत्त्वेषु प्रमोदेन गुणाकरे । माध्यस्थ्येन विरुद्धे च क्लिष्टे कृपापरत्वतः || १३३ || वासितान्ता नराः पुण्यं विविधमर्जयन्ति ये । अनुबन्धं शुभं नित्यं प्राप्नुवन्ति सदैव ते || १३४ || (युग्मम्) अशुभध्यानमिथ्यात्वकषायै र्विषयैस्तथा । द्व्यशीति विधपापं ये बध्नन्ति दुःखिनस्तु ते || १३५ || सर्वज्ञगुरुसङ्घादिगणस्य स्तवने रतः । ब्रूते हितं वचो नित्यं चिनुते शुभकर्म सः || १३६ || सर्वज्ञोक्तविरुद्धो य उन्मार्गस्य प्रकाशकः । मार्गस्य नाशको लोके पुष्यत्यशुभकर्म सः || १३७ || स योऽस्ति रासभो लोके शुद्धशैलीविनाशकः । घोरनारकतां प्राप्तश्चानन्तं दुःखमश्नुते || १३८ || देवार्चनपरा लोका गुरोर्नत्यां परायणाः । जीवरक्षाकरा नित्यं पुष्यन्ति शुभकर्म ते || १३९ || य इमां भावनां नित्यं स्थिरीं कुर्य्यात् स्वचेतसि । स तु शुभगतिं प्राप्य ध्रुवं मुक्तिपदं व्रजेत् || १४० ||

अथ संवरभावना–

संवरः स्याद् द्विधा लोके देशतः सर्वतस्तथा । आश्रवाणां निरोधैकलक्षणः संवरो मतः || १४१ || सर्वसंवरकर्त्ता || १० ||

Scanned by CamScanner

॥ ११ ॥ स्यादयोगी केवली सदा । तदन्येषां सुदृष्टीनां संवरो देशतो भवेत् ॥ १४२ ॥ मिथ्यात्वाव्रतमुख्याणामाश्रवाणां प्रयत्नतः । निरोधाय च कर्त्तव्या उपायास्तद्विरोधिनः ॥ १४३ ॥ इमां यो भावनां चित्ते स्मरत्यहोनिशं नरः । स स्वर्गफलमासाद्य झटिति मोक्षगो भवेत् ॥ १४४ ॥

अथ निर्जराभावना–

भवभ्रमणकारिण्या अभावः कर्मसन्ततेः । निर्जरा कथ्यते लोके सकामा कामभेदतः ॥ १४५ ॥ व्रतस्थेषु सकामा स्याद् कमा शेषजन्तुषु । कर्मणामाम्रवत्पाकः स्वतः स्यादन्यतः क्वचित् ॥ १४६ ॥ छेदाद्भेदाद्भिरेन् यत्कष्टमेकेन्द्रियादयः । तस्माद्यत्कर्मणां शाटः साऽकामनिर्जरा मता ॥ १४७ ॥ स्ववशो ज्ञानभावेन शुभध्यान–तपो–जपैः । यो भवेत्कर्मणां शाटः सा सकामोच्यते बुधैः ॥ १४८ ॥ सकामां सुखदां लोका! विधत्त निर्जरां सदा । येन संसारदुःखेभ्यो यूयं मुक्ता भविष्यथ ॥ १४९ ॥

अथ लोकभावना—

उर्ध्वतिर्यगधोभेदै र्लोकस्त्रिविध उच्यते । विशेषं तत्स्वरूपन्तु विज्ञेयमन्य शास्त्रतः ॥ १५० ॥

अथ बोधिदुर्लभभावना—

पृथिव्यादिषु षट्सु स्यादनन्तं मरणं यदा । परावर्त्तनमेकं स्यात्पुद्गलानां जिनोदितम् ॥ १५१ ॥ दुर्लभस्तदनन्तैर्हि ॥ ११ ॥

Scanned by CamScanner

धर्मोस्ति श्रीजिनोदितः । इति ज्ञात्वा प्रयोक्तव्या उपाया धर्मसाधकाः ॥ १५२ ॥

अथ धर्मकथकोर्हन्निति भावना—

लोकालोकस्वरूपज्ञाः केवलितीर्थनायकाः । यथार्थं धर्मतत्वं हि वक्तुं शक्ता न चापरे ॥ १५३ ॥ यतो रागविहीनास्ते ततः सत्यप्ररूपकाः । न ब्रूयुरनृतं क्वापि ततस्तद्धर्मसत्यता ॥ १५४ ॥ जिनोक्तं दशधा धर्मं क्षान्त्यादि भेदभूषितम् । ये कुर्वन्ति नरास्ते च लभन्ते सुखसंपदाम् ॥ १५५ ॥ इत्यादि देशनां श्रुत्वा पप्रच्छ नरपुङ्गवः । कर्मणा केन मे नाथ ? पुत्र पङ्गुरजायत ॥ १५६ ॥ ततः प्रोवाच सूरीशो गाङ्गिलः शृणु प्राग्भवम् । अस्यास्मिञ्जम्बुद्वीपेऽत्र क्षेत्र ऐरवते तथा ॥ १५७ ॥ नाम्नाऽचलपुरे राज्ञ्योमयया सुहितो नृपः । महेन्द्रध्वजनामासीत् तयोः सामन्तसिंहकः ॥ १५८ ॥ पुत्रोभूत् पठनार्थं स पाठशालां निरन्तरम् । गच्छन् द्यूतकृतां सङ्गादतिद्यूतरतोऽभवत् ॥ १५९ ॥ दुष्टद्यूतेन सर्वेषु व्यसनेषु पातितस्तथा । यथा क्षिभ्यः पितुर्मातुर्झटिति पतितः स तु ॥ १६० ॥ पित्रा प्रबोध्यमानोपि यदा मूढो न बुध्यते । तत्यजे स तदा दुःखान्निर्गतो नगराद्बहिः ॥ १६१ ॥ अत्यजन्व्यसनं देशाटनं कुर्व्वन् गतः स तु । पुरे सुरपुरे रम्ये चम्पकेन विलोकितः ॥ १६२ ॥ सुन्दरामाकृतिं तस्य दृष्ट्वा च तेन श्रेष्ठिना । ज्ञातंयत्कोपि कुलजो दुःखितोत्र समागतः ॥ १६३ ॥ सुकुमालशरीरत्वादन्यकार्याक्षमं हि तम् । स्वगृहपार्श्वचैत्यस्य रक्षणार्थं मुमोच सः ॥ १६४ ॥ जिनाग्रढौकितं द्रव्यं प्रच्छन्नं प्राप्य राजसूः । रमते द्यूतकारैः स सदा द्यूतपरायणः ॥ १६५ ॥ श्रेष्ठी तं ज्ञातवृत्तान्तः शिक्षयामासिवान् कदा । भोदेवद्रव्यनाशेन नरकं त्वं गमिष्यसि

॥ १२ ॥

॥ १६६ ॥ माकार्षीर्दुष्टकर्मत्वमनन्तदुःखदायकम् । भववृद्धिकरं चैतत् कुम्भीपाकाग्निपाचकम् ॥ १६७ ॥ इत्यादि बोधितोपि
॥ १३ ॥ स महामिथ्यात्वमोहितः पापात्मा न बुबोधान्तः बुबोधबाह्यवृत्तितः ॥ १६८ ॥ एकदा भूषणानि श्रीजिनेशस्य स मूर्खराट् ।
गृहीत्वागात् क्वचित्स्थाने सिसेवे नीचकर्म च ॥ १६९ ॥ श्रेष्ठिना चम्पकेनाथ निष्कासितो गृहाद्बहिः । जगाम स वनं किञ्चित्
मृगयादिकुकर्मकृत् ॥ १७० ॥ शशकादीन्प्राणिनो हत्वोदरपूर्तिं चकार सः । तत्रैक आश्रमो ह्यस्ति तापसानां मनोहरः ॥ १७१ ॥
एकदा तत्र वासिनीं मृगीं सामन्तसिंहकः । हत्वा चतुर्षु पादेषु नीचो भूमावपातयत् ॥ १७२ ॥ तापसास्तां मृगीं धर्मं बोध-
यन्तो विशेषतः । निन्युः शुभगतिं पश्चात्तस्मै शापं ददुः क्रुधा ॥ १७२ ॥ यथास्माकं हरिण्या रे ! पादाः छिन्नास्त्वया तथा ।
पङ्गुः परत्र भूयास्त्वं स्वपरार्थविनाशक !॥ १७४ ॥ क्रुद्धाँस्ताँस्तापसान् दृष्ट्वा नष्टः सामन्तसिंहकः । मार्गस्थेनाथ सिंहेन भक्षितो
नरकं गतः ॥ १७५ ॥ च्युत्वासंख्यभवान् भ्रान्त्वा तिर्यग्नारकरूपकान् । अकामनिर्जरा भावान् मानुष्यत्वमुपार्जयत् ॥ १७६ ॥
क्षेत्रे महाविदेहेथ कुसुमाख्यपुरे वरे । कीर्त्तिराज्ञो गृहे दास्याः शिवायाः स सुतोजनि ॥ १७७ ॥ राजानं सेवमानोथ वज्रनामा
स दासभूः । तारुण्यं प्राप लावण्यात् योषितां चित्तहारकम् ॥ १७८ ॥ प्राकृतकर्मदोषेण कुष्टरोगो भवत्तनौ । तस्य पादौ
गलित्वैव पतितौ दुःखितोजनि ॥ १७९ ॥ मृत्युकोटिं समापन्नं शिवा श्रावयतीह तम् । नमस्काराख्य मंत्रं सश्रुत्वातं व्य-
न्तरोजनि ॥ १८० ॥ ततश्च्युत्वात्र भरतक्षेत्रे सौहार्दनामके । पुरे स सुरदासस्य वसन्ततिलकोदरे ॥ १८१ ॥ आयातो नव ॥ १३ ॥
मासेषु जातेषु सुषुवे सुतः । नाम्ना स्वयंप्रभो जज्ञे विवेकिनां शिरोमणिः ॥ १८२ ॥ (युग्मम्) परं प्राकृतकर्मभ्यः कुष्टरोगो

Scanned by CamScanner

भवत्तनौ । हस्तपादैर्विहीनः स तेन जातः स्वयंप्रभः ॥ १८३ ॥ एक एवाभवत्पुत्रः पित्रोः कष्टं ततो महत् । अनेकोपायमाकार्ष्टा
॥ १४ ॥ पितरौ दुःखितावपि ॥ १८४ ॥ अष्टवर्षाणि यावन्न तस्य रोगो ननाश सः । तावदेको महान्सङ्घः श्रीमच्छत्रुञ्जयं प्रति
॥ १८५ ॥ चचाल तेन सङ्घेन सहैव श्रेष्ठिराद् स च । स सुतभार्यको गतवान् धर्मप्रेमपरायणः ॥ १८६ ॥ (युग्मम्) गिरि-
राजोपरिं गत्वा सूर्यकुण्डजलेन सः । स्नपयामास पुत्रं स्वं देवताधिष्ठितञ्जलम् ॥ १८७ ॥ परं लग्नं शरीरे न तस्यकर्मानुभा-
वतः। अन्ये सङ्घजनाः सर्वे स्नात्वा श्री ऋषभप्रभोः ॥१८८॥ चक्रुः पूजामनेकैर्हि द्रव्यैर्नानाप्रकारतः । पश्चात्तत्पङ्गुवृत्तान्तः पृष्टः
साधुसमीपके ॥ १८९ ॥ (त्रिभिर्विशेषकम्) किं कारणं प्रभोरत्र स्पृष्टं पङ्गो स्तनौ नहि । जलं रुग्ण इति पृष्टयाचष्ट मुनिपु-
ङ्गवः ॥ १९० ॥ अनेन पूर्वकाले हि देवद्रव्यं विनाशितम् । तथैकस्या हरिण्याश्च छेदिता मूलतः पदः ॥१९१॥ तत्कर्मास्य
बहुक्षीणमवशिष्टं किञ्चिदेव हि । वर्त्तते तेन पस्पर्श न तनावस्य तज्जलम् ॥१९२॥ एतन्मुनिवचः श्रुत्वा पिता माता च पुत्रकः।
त्रयो वैराग्यमापन्ना धर्मध्यानपरायणाः ॥ १९३ ॥ श्रीमन्तमृषभं देवं वन्दित्वा स्वगृहं गताः । कुर्वन्त्यहोनिशंधर्मं रोगिणो
भेषजं यथा ॥ १९४ ॥ अथ मृत्वा स पङ्गुस्तत्कर्मालोच्य यथा विधि । सहस्रषोडशाब्दायुर्भुक्त्वागात् प्रथमां दिवम्
॥ १९५ ॥ ततश्च्युत्वात्र हे राजनयं पिङ्गलरायकः । सञ्जातस्तव पुत्रोस्तीत्युवाच गाङ्गिलो मुनिः ॥ १९६ ॥ पुनरपि मुनि-
र्धर्मदेशनापूर्वकं वचः । उवाचानेन मिथ्यात्वादेतत्कर्मकृतं हहा ! ॥ १९७ ॥ तथाहि— ॥ १४ ॥

मद्यपानाद्यथा जीवो न जानाति हिताहिते । धर्माधर्मौ न जानाति तथा मिथ्यात्वमोहितः ॥१९८॥ मिथ्यात्वेना-

Scanned by CamScanner

लीढचित्तानितान्तं तत्त्वातत्वे जानते नैव जीवाः । किं जात्यन्धाः कुत्रचिद्वस्तुजाते रम्यारम्यव्यक्तिमासादयेयुः ॥ १९९ ॥
॥१५॥ अभव्याश्रितमिथ्यात्वेऽनाद्यनन्ता स्थितिर्भवेत् । सा भव्याश्रितमिथ्यात्वेऽनादिसान्ता पुनर्मता ॥ २०० ॥ इथ्थमनेन जीवेन
कर्मबद्धमनेकशः । तेन पङ्गुरयंजातः पुत्रः दुःखाकरस्तव ॥ २०१ ॥ राजा पप्रच्छ हेनाथ ! उपायः कोपि कथ्यताम् । यस्या-
सेवनमात्रेण पुत्ररोगात्ययो भवेत् ॥ २०२ ॥ मुनिः प्रोवाच हे राजन् ! तृतीयारकशेषके । सार्धाष्टमासात्रिवर्षे माघकृष्णत्रयो-
दशी ॥ २०३ ॥ अत्यन्तरमणीयासीद् यस्यां श्रीऋषभप्रभोः । निर्वाणमभवत्तेन तिथिः कल्याणकारिणी ॥ २०४ ॥ (युग्मम्)
तस्यां चतुर्विधाहारपरित्यागं विधाय भोः । उपवासो हि कर्त्तव्यः कर्मरोगविनाशकः ॥ २०५ ॥ ढौकनीयश्च रत्नस्य जिनाग्रे
मेरुपञ्चकम् । मध्य एको महान्मेरुश्चत्वारो लघवो दिशि ॥ २०६ ॥ चतुर्दिक्षु तथा नन्द्यावर्ताः कार्याः प्रयत्नतः । तावन्त
एव यावन्तो मेरवो लघवः कृताः ॥ २०७ ॥ धूपदीपादिभिर्द्रव्यैः पूजा कार्या जिनेशितुः । मासत्रयोदशं यावत्तावद्वर्षं तथैव
वा ॥ २०८ ॥ पारङ्गताय देवाय नाभेयाय नमोनमः ।

(ॐ ह्रीं श्रीं ऋषभदेवपारङ्गताय नमः)

सहस्रद्वयवारश्च जपनीयमिदं मुदा ॥ २०९ ॥ प्रतिमासं प्रकुर्वन् सन्नेवं धर्मपरायणः । रोगहीनो भवेज्जीवः परत्रापि
सुखीभवेत् ॥ २१० ॥ पौषधस्थैस्त्रयोदश्यां विधिः कर्त्तुं न पार्य्यते । पारणकदिने कार्यस्तस्या विधिः समग्रतः ॥ २११ ॥ ॥१५॥
अतिथिसंविभागश्च कृत्वा भुञ्जीत मानवः । इथ्थं गुरुवचः श्रुत्वा व्रतं लात्वा गृहं गतः ॥ २१२ ॥ सपुत्रोनन्तवीर्यस्स सक-

Scanned by CamScanner

ल्त्रोऽभवत्सुखी । धर्मध्यानप्रभावेण धर्मः कल्पद्रुमः खलु ॥ २१३ ॥ माघकृष्णत्रयोदश्यां प्रथमं कृतवान् व्रतम् । द्विचरणा-
ङ्कुरौ जातौ पिङ्गलस्य तदा तनौ ॥२१४॥ यावत्त्रयोदशान्मासाँस्तपस्तस्य प्रकुर्व्वतः । सुन्दरं प्रकटीभूतं पाणिपादं तु तत्तनौ
॥ २१५ ॥ अथ पिङ्गलको हृष्टो विशेषं धर्ममातनोत् । प्राप्ते षोडशके मासेऽवृणोत्तां गुणसुन्दरीम् ॥ २१६ ॥ बहूनां राजक-
न्यानां पाणिग्रहणकर्म सः । अन्यासामपि चक्रेऽथ विरक्तोऽनन्तवीर्यकः॥ २१७॥ राज्यं पिङ्गलरायाय दत्वा चारित्रमग्रहीत् ।
गाङ्गिलाख्यमुनेः पार्श्वेतीतदोषमपालयत् ॥ २१८॥ शत्रुञ्जये महातीर्थेऽनशनं स मुदाकरोत् । कालं कृत्वा मुनीन्द्रोऽथ प्राप श्री-
मच्छिवालयम् ॥ २१९ ॥ सन्नीत्यापालयँल्लोकान् यावद्वर्षत्रयोदशम् । मेरुत्रयोदशीं नित्यमारराध महीपतिः ॥ २२० ॥ पश्चा-
दुद्यापनं कृत्वा त्रयोदशान्यकारयत् । मन्दिराणि जिनेशानां तावतीः प्रतिमास्तथा ॥ २२१ ॥ स्वर्णमयीस्तथारूप्यमयीः
प्रेम्णा चकार सः । रत्नमयीस्तथा रत्नैस्त्रयोदशविधैर्मुदा ॥ २२२ ॥ मेरुपञ्चकमातत्य ढौकितं प्रतिमंदिरम् । साधर्मिकाणां
वात्सल्यत्रयोदशचकार सः ॥ २२३ ॥ (युग्मम्) महताडम्बरेणैव ससङ्घोगात् त्रयोदश—वारं श्रीतीर्थयात्रायै
ज्ञानभक्ति तथा व्यधात् ॥ २२४ ॥ ततः कियन्ति पूर्वाणि स्वं राज्यं च तथा व्रतम् । प्रपाल्य स्वकुमाराय राज्यं दत्वा
विरक्तवान् ॥ २२५ ॥ श्रीमुनिसुव्रताचार्य पार्श्वे दीक्षां स पिङ्गलः । जग्राह बहुभिः पुम्भिः द्वादशाङ्गीमधीत्य च ॥२२६॥
स चतुर्दशपूर्वज्ञः सञ्जातशुद्धमानसः । आचार्य पदवीं प्राप्य शुक्लध्यानं प्रचक्रमे ॥ २२७ ॥ (युग्मम्) द्वादशे घातिकर्माणि
क्षपयित्वा महामुनिः । त्रयोदशे गुणस्थाने कैवल्यं प्राप निर्मलम् ॥ २२८ ॥ देवैः स्वर्णमयं पद्मं रचितं चित्तहारकम् । तत्रो-

Scanned by CamScanner

पविश्य सूरीशः केवलीदेशनां ददौ ॥ २२९ ॥ हा लोकाः द्वेषरागाभ्यां क्लेशप्रेमपरायणाः । यद्यदत्र विचेष्टन्ते तद्वक्तुं नैव
 पार्य्यते ॥ २३० ॥ अनन्तं प्राप्नुवन्त्यत्र दुःखं यन्नरकोद्भवाः । तदाभ्यां कृतमेवास्ति मत्वेत्येनौ परित्यज ! ॥ २३१ ॥ सह-
स्रलक्षकोट्यादिर्म्रियते युद्धकर्मणि । सुभटानां गणस्ताभ्यां जीव! तच्चौपरित्यज ॥ २३२ ॥ गर्भजानां नवैकेन लक्षं भोगेन
नाश्यते । संख्यातीतान्यजातीनामत्र रागोऽपराध्यति ॥ २३३ ॥ रागाधीनमनुष्याणां सुखाद्दुःखमनन्तकम् । यथासिपत्रधा-
राग्रस्थितमध्वलिहां भवेत् ॥ २३४ ॥ द्वेषो हा हृदयेष्टानामपि योगविनाशकः । ज्ञान–दर्शन–चारित्रवृक्षमूलंकषोमतः ॥२३५॥
द्वेषात् स्वकानपि पुत्रान नाशयन्त्यत्र मातरः । पच्यन्ते नरके हा ताः कुम्भीपाके मुहुर्मुहुः ॥२३६॥ यद्यत् कार्यं भवेदत्र पर-
मार्थ—पराङ्मुखं । तत्तत्ताभ्यां विजानीया अनन्तदुःखदायकम् ॥ २३७ ॥ इत्यादि देशनां दत्वा विजहारान्यतो मुनिः ।
अनेकान् प्रतिसंबोध्य मुक्तिमार्गं प्रदत्तवान् ॥२३८॥ लक्षद्वासप्ततिपूर्वायुष्कः स केवलीप्रभुः । चतुर्दशे गुणस्थाने
चटितोथ सुखावहे ॥ २३९ ॥ ह्रस्वपञ्चाक्षरोच्चारकालमाने निरुध्य सः । योगाँश्च घातिकर्माणि क्षपयित्वा महामुनिः
॥ २४० ॥ शरीरबन्धनं त्यक्त्वैकेनैव समयेन च । जगामानन्ददं स्थानं जरामृत्युविवर्जितम् ॥ २४१ ॥ (त्रिभिर्विशेषकम्)
एवं मेरुत्रयोदश्या महिमातिप्रवृत्तवान् । श्रीमत्पिंगलरायाख्यान्नृपाद्राज्ञां शिरोमणेः ॥ २४२ ॥ पूर्वे रत्नमयाः पश्चात्स्वर्णरू-
पास्ततोभवन् । राजता अधुना सन्ति मेरवो घृतनिर्मिताः ॥ २४३ ॥ एवं मेरुत्रयोदश्या महिमानं विचार्य भोः । लोका! आ-
राधयन्त्वेनां येन स्यात् सुखसंपदा ॥ २४४ ॥ संविद्वृद्धिकरस्तमः पटहरः कल्याणसस्यप्रदो, दुष्टाचारनिवारको रविरिव

Scanned by CamScanner

माकाशयद्योऽभुवम् । आकाशंतपगच्छरूपमनघं चानन्दसूरीश्वरोऽधिष्ठायैव बभौ महाविजयवान् हार्दं तमो हन्तु नः ॥ २४५ ॥ तस्य पट्टधरो धीरो विजयात् कमलः परः । सूरीशः सूर्यवन्नित्यं तपागच्छप्रकाशकः ॥ २४६ ॥ ईडरगिरिशीर्षस्थं द्विपञ्चाश-ज्जिनालयम् । उद्धारितं सुदेशनया स्थित्वा मासचतुष्टयीम् ॥ २४७ ॥ अनेकराजपुत्राश्च निरुद्धा मांसभक्षणात् । येन कृपा-लुना रुद्धाः सन्ति पाखण्डिनोजनाः ॥ २४८ ॥ प्रतिस्थलं गुणान् यस्य गायन्ति मुनिपुङ्गवाः । तच्छिष्येण सल्लब्धिविजये-नेडरे पुरे ॥ २४९ ॥ कर्णमुनिनिधीन्द्वब्दे (१९७२) विक्रमीये शुभे तथा । मासे भाद्रपदे शुक्लदशम्यां शनिवासरे ॥ २५० ॥ श्रीमानविजयानां हि मया प्रेरणया कृतम् । गतं पूर्त्तिपथश्चैतत् पुस्तकं सुगमं परम् ॥ २५१ ॥ (त्रिभिर्विशेषकम्) श्रीमानवि-जयैराद्या लिपिरस्य कृता वरा । ज्ञानध्यानतपोनिष्ठैः परोपकृतिकर्मठैः ॥ २५२ ॥

इति श्रीमद्विजयानन्दसूरीश्वरपट्टविभूषकश्रीमद्विजयकमलसूरीश्वरचरणोपासक जैनरत्नव्या-ख्यानवाचस्पति मुनिलब्धिविजयेन विरचितमिदं पुस्तकं समाप्तिमगमत् ।

समाप्त.

Scanned by CamScanner